

2. ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ХІМІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

О.М. Герасименко

Національний університет харчових технологій

Впровадження промислових технологій вирощування сільськогосподарських культур неможливо без застосування гербіцидів, інсектицидів, фунгіцидів та інших пестицидів – діючих засобів в боротьбі з бур'янами і шкідниками, звільнюючи людину від малопродуктивної ручної праці. Десиканти і дефоліанти, стимулятори і інгібітори росту – все це продукти хімічної промисловості, які використовуються у сільському господарстві [2, с. 15].

Одним із напрямів інтенсифікації сільськогосподарського виробництва є хімізація, яка передбачає внесення в ґрунти як хімічних добрив, так і використання пестицидів. Цей процес активно відбувався в усіх розвинутих країнах світу. Внесення хімічних добрив зумовлено тим, що щорічно разом з урожаєм із ґрунту виносяться десятки мільйонів тонн поживних речовин: азоту, калію, фосфору та ін., а тому внесення органічних і мінеральних добрив є одним із важливих способів підвищення родючості ґрунтів.

Але хімізація сільського господарства супроводжується процесами забруднення природного середовища продуктами небезпечними для життя живих організмів, включаючи людину [1, с. 172].

Небезпека полягає в тому, що при недотриманні техніки безпеки можливе пряме отруєння хімічними препаратами. Крім того, потрапляючи в ґрунт, воду і атмосферне повітря вони можуть отруювати природне середовище, вносити суттєві зміни в біотики і організми, що їх населяють. Деякі речовини, особливо ті, що слабо розкладаються, можуть поступово накопичуватись у концентраціях, що перебільшують допустимі норми, стають небезпечними для життя.

Головними екологічними наслідками хімізації ґрунтів є:

- накопичення у рослинах мінеральних добрив і пестицидів, які харчовими ланцюгами потрапляють до організму людини;
- забруднення підземних й поверхневих вод [2, с. 19];
- гине флора і фауна;
- зниження урожайності через загибель мікроорганізмів у ґрунтах;
- при високих дозах хімізації можливі токсичні зараження рослин [3, с. 88].

Розораність ґрунтів сприяє втраті гумусного шару, зменшення товщини якого на 1 см призводить до втрат урожаю в 1 ц/га. В Україні за останні 30 років вміст гумусних речовин зменшився на 30 %. Чим більш розорані ґрунти, тим більший вплив хімізації на сільгоспугіддя. В цілому в нашій державі розораність земель досягає 57%, а у Вінницькій, Тернопільській, Кіровоградській областях – більше як 80%. Багато це чи мало? Для порівняння візьмемо країни, які не тільки забезпечують власні потреби у сільськогосподарській продукції, але й є світовими її експортерами [1, с. 205].

Фактичні дані на рис. 1 свідчать, що Україна, має чи не найвищий рівень розораності земель серед країн Західної Європи. Екстенсивне землекористування, властиве сільському господарству України, аж ніяк не поліпшує екологічну ситуацію, що склалася, і може призвести до подальшого процесу руйнації унікальних сільськогосподарських угідь.

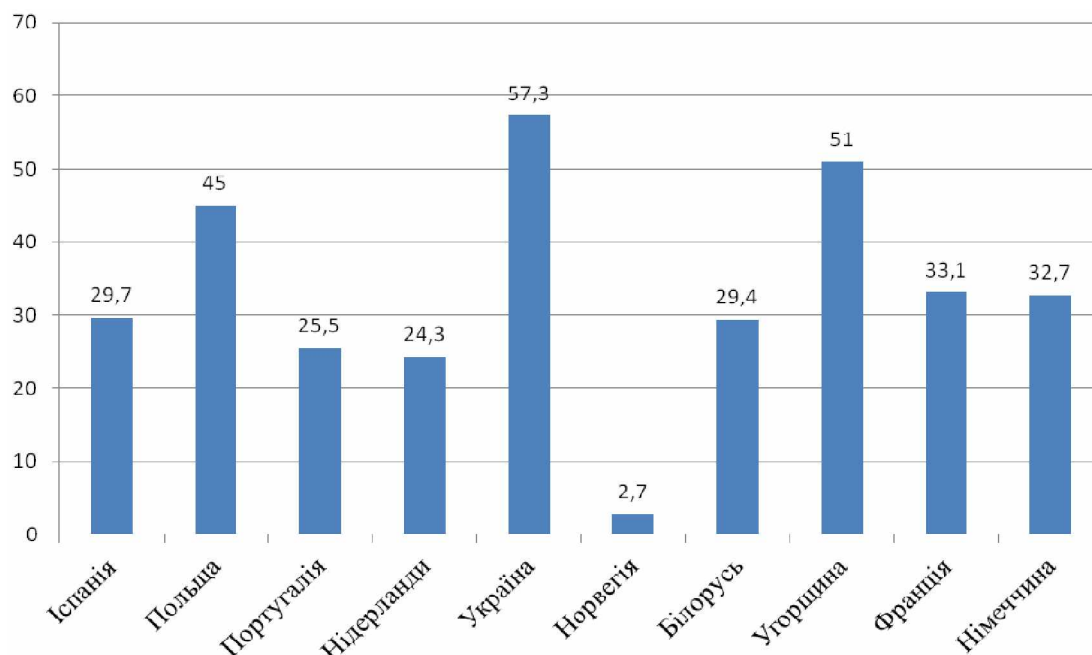

Рис. 1. Розораність територій деяких країн Західної Європи, %

На сьогодні потрібно обґрунтувати і ретельно вивчити наслідки хімізації ґрунтів, щоб можна було чітко спланувати і реалізувати екологічну політику в Україні без шкоди як для людини так і для навколишнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агроєкологія: теорія та практиcum: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Писаренко В.М., Писаренко П.В., Перебийніс В.І. [та ін.] ; В.М. Писаренко (заг. ред.). – Полтава : ІнтерГрафіка, 2010. – 319 с.
2. Агропродовольче виробництво у 2000-2014 рр. : тенденції розвитку / Б.Й. Пасхавер, О.В. Шубравська, Д.Ф. Крисанов, К.О. Прокопенко // Економіка АПК. – 2010. – №9. – С. 12-20.
3. Курочкін Г.Ф. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібник / Г.Ф. Курочкін. – К.: Національна академія управління, 2004. – 272 с.

Науковий керівник – Нагавичко Т.О.